

Практичне заняття № 6

Розв'язання будь-якої проблеми регіонального або районного масштабу за заданим алгоритмом системного аналізу

Питання для обговорення:

1. Проблеми становлення, розвитку і функціонування туристсько-рекреаційних систем.
2. Виявлення і вирішення проблем туристсько-рекреаційних систем на різних етапах їх системного аналізу:
 - підготовчий етап;
 - аналітичний етап;
 - заключний етап.
3. Етапи системного аналізу проблеми (на прикладі функціонування туристсько-рекреаційних систем).
4. Системні принципи вирішення проблем (на прикладі функціонування туристсько-рекреаційних систем).
5. Найбільш поширені системні алгоритми вирішення проблем: порівняльна характеристика.

Завдання до практичної роботи:

1. Охарактеризуйте етапи ліквідації проблеми обраного Вами обраного Вами наукового дослідження за одним із авторів за поданим нижче планом (табл. 5). Зробіть відповідні висновки.

Таблиця 5

Етапи ліквідації проблеми функціонування туристсько-рекреаційної системи системи

за С. Л. Оптнером	за С. Янгом	за Н. П. Федоренко	за С. П. Никаноровим	за Ю. І. Черняком
1. Ідентифікація симптомів	1. Визначення мети організації	1. Формулювання проблеми	1. Виявлення проблеми	1. Аналіз проблеми
2. Визначення актуальності проблеми	2. Виявлення проблеми	2. Визначення цілей	2. Оцінка актуальності проблеми	2. Визначення системи
3. Визначення цілей	3. Діагноз	3. Збір інформації	3. Аналіз обмежень проблеми	3. Аналіз структури системи
4. Визначення структури системи та її дефектів	4. Пошук рішення	4. Розробка максимальної кількості альтернатив	4. Визначення критеріїв	4. Формулювання загальної мети і критерію
5. Визначення можливостей	5. Оцінка і вибір альтернативи	5. Відбір альтернатив	5. Аналіз існуючої системи	5. Декомпозиція мети, виявлення

				потреби в ресурсах, композиція цілей
6. Знаходження альтернатив	6. Узгодження рішення	6. Побудова моделі у вигляді рівнянь, програм або сценарію	6. Пошук можливостей (альтернатив)	6. Виявлення ресурсів, композиція цілей
7. Оцінка альтернатив	7. Затвердження рішення	7. Оцінка витрат	7. Вибір альтернативи	7. Прогноз і аналіз майбутніх умов
8. Вироблення рішення	8. Підготовка до введення в дію	8. Випробування чутливості рішення (параметричне дослідження)	8. Забезпечення визнання	8. Оцінка цілей і засобів
9. Визнання рішення	9. Управління застосуванням рішення		9. Прийняття рішення (прийняття формальної відповідальності)	9. Відбір варіантів
10. Запуск процесу рішення	10. Перевірка ефективності		10. Реалізація рішення	10. Діагноз існуючої системи
11. Управління процесом реалізації рішення			11. Визначення результатів рішення	11. Побудова комплексної програми розвитку
12. Оцінка реалізації рішення та її наслідків				12. Проектування організації для досягнення цілей

2. Виділіть проблемну ситуацію, що виникла при функціонуванні обраної Вами туристсько-рекреаційної системи на сучасному етапі розвитку. Проведіть її системний аналіз, користуючись основними етапами системної діяльності, представленими на рис. 3. Виділіть ті цілі, функції, структурні елементи та зовнішні умови функціонування обраної Вами туристсько-рекреаційної системи, яких не вистачає та які потрібні для вирішення зазначеної Вами проблемної ситуації.

Інструктаж до виконання завдання. При виконанні завдання слід виявити наявність або відсутність проблемної ситуації та основні напрями (цілі) її ліквідації, визначити, які функції системи при цьому слід реалізувати та якою структурою, з'ясувати, чи є для цієї реалізації відповідні ресурси, економічні умови і законодавча база.

Легко помітити, що ланцюжок «проблемна ситуація – цілі – функція – структура – зовнішні ресурси» утворює логічно обґрунтовану (на змістовному рівні) послідовність системної діяльності (рис. 3) і може використовуватись як для дослідження існуючих систем, так і для проектування нових.

На *першому етапі* системної діяльності мають бути отримані відповіді на питання: навіщо потрібна досліджувана система? яке її призначення в навколишньому світі? Чи якісно виконує система свою місію?

Другий етап системного аналізу орієнтований на аналіз існуючих цілей системи та їх коригування. При цьому рекомендується використовувати класифікатор цілей: цілі вищерозташованої організації, цілі зовнішнього середовища, власні цілі системи, цілі підвідомчих організацій. Одночасно з формулюванням цілей визначаються показники ефективності їх досягнення, аналіз значень яких не дозволяє зробити висновок про відповідність (невідповідність) цілей існуючій проблемній ситуації.

На *третьому етапі* перевіряється відповідність виконуваних системою функцій сформульованим цільовим установкам. У практичному плані це вимагає побудови (визначення) повної множини нормативних функцій з реалізації поставлених цілей та зіставлення їх з функціями, виконуваними системою на даний момент часу, а також одночасної перевірки якості виконуваних функцій.

При аналізі структури системи експерт-аналітик повинен отримати відповіді на наступні питання: чи всі виявлені функції закріплені за елементами структури системи? чи всі зв'язки між елементами існують? чи ефективно функціонує існуюча структура? які принципові зміни за складом і взаємозв'язкам між елементами потрібно внести?

Аналіз зовнішніх умов повинен проводитися в наступних напрямках:

- чи достатньо у системи фінансових, матеріальних і трудових ресурсів для досягнення поставлених цілей?
- чи існує правове поле щодо реалізації основних функцій системи (наявність відповідної нормативно-правової бази)?
- чи відповідають існуючі економічні механізми ефективній реалізації основних функцій системи?

Якщо зовнішніх умов «достатньо» і вони визначені, вважається, що аналіз (синтез) системи закінчений. В іншому випадку експертам рекомендується переглянути (скоригувати) цілі системи.

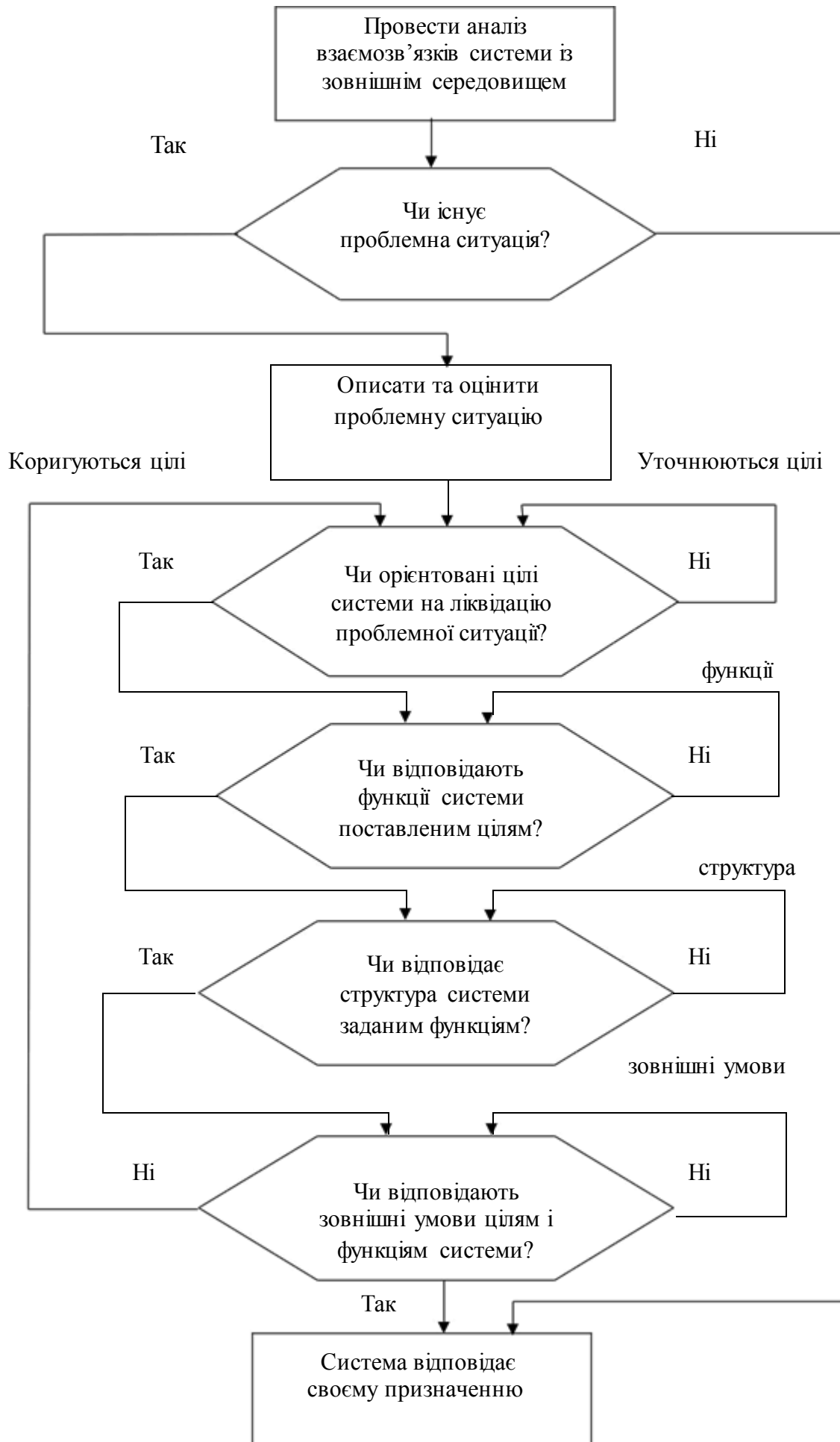

Рис. 3. Основні етапи системної діяльності

